

VERSLAG van de bijeenkomst op Dinsdag 13 Juli 1954, ten huize van Mr A.M.C. Sandberg te 's-Gravenhage, De Ruyterstraat 80.

x in de kantlijn betreft de vraag
 - " " " " " het antwoord

- Goedenavond vrienden,

Ik moet natuurlijk U er even op wijzen, dat wij ten genendele gerekend kunnen zijn: onfeilbare wezens of alwetende wezens; wij weten in de sfeer misschien een paar dingen meer dan U; wij kunnen ze van een ander standpunt uit bezien, maar daar blijft het bij; en ik verzoek U daarom zelfstandig na te denken, wanneer we een onderwerp behandelen of een vraag beantwoorden. Juist wanneer U zelf nadenkt en desnoods heel rustig zegt: ja hoor eens dat begrijp ik niet; ja maar dat is toch niet juist, want dat heb ik altijd zo gehoord, dan kunnen we tot prettige samenwerking komen, waarbij het voor ons mogelijk is een zo groot mogelijk resultaat te bereiken. Het is uiteindelijk de bedoeling dat U vanavond iets wijzer weggaat en dat wij als het enigszins kan ook iets wijzer weggaan. Dus, voor mij en voor mijn collega's geldt dat U heeft volledig alle recht, U kunt debateren desnoods, tenzij over geloofspunten, die onbewijsbaar zijn. U kunt met ons praten, U kunt vragen stellen, U kunt alles doen; alleen het persoonlijke het zuiver persoonlijke terrein verzoek ik U niet te betreden. Zuiver persoonlijke vragen geven we geen antwoord op, en wanneer U toch zo'n vraag stelt zullen we beoordelen in hoeverre daarvoor iedereen 'n interessant belangrijk element in zit en aan de hand daarvan beslissen over al of niet beantwoording. Nou heb ik U de inleiding verteld; het zijn nu eenmaal zo'n soort krijsartikelen. U moet mij dit niet kwalijk nemen, het gaat er alleen maar om: eventjes duidelijk te stellen hoe we tegenover elkaar staan, ook op deze avond en dan laat ik het verder aan U over om de avond in te delen. Vertelt U maar: waar spreken we over, wat voor onderwerp, wat voor vragen?

I. x Ik zou U willen vragen, of U zou willen spreken over: de inwijding van Gautama Boeddha met het oog op zijn levenstaak in Indië?

- Ja.

x Als er geen bezwaar tegen is om dit op te nemen, tenminste?

- Nou bezwaar tegen de opname niet, want daar houden we wel rekening mee bij de behandeling.

x Ja maar als de behandeling daaronder zou lijden, dan neem ik het liever niet op.

- Nou ik geloof niet, dat - gezien het gezelschap - zoveel verder gaan, eigenlijk redelijk zou zijn. Dus we hebben hier uiteindelijk niet met de inleiding te maken gehad; dus we moeten toch van grondaf aan beginnen, dan kunt U rustig opnemen.

Ja, U kent Gautama Boeddha een van de eigenaardige figuren, die Indië heeft voortgebracht; want er is een lange reeks van Boeddha's geweest en elk dezer Boeddha's heeft een aparte taak gehad een aparte bewustwording; de laatste Boeddha is zoals U weet geboren als prins en over zijn geboorte wordt zeer veel verteld; die geboorte gaat gepaard met allerhand boven-natuurlijke verschijnselen, en wanneer we heel goed lezen het geboorte-verhaal van de Boeddha, en wij vergelijken dit met de geboorte van Christus, dan valt ons op dat bepaalde dingen haast precies eender worden beschreven. Want als Simeon Jezus in de tempel ziet, dan jubelt hij dat nu een verlosser geboren is; want hij ziet dat aan de kentekenen, hij onderzoekt dit kind en hij ziet dit en hij spreekt dan "zalig oude ogen die dit gezien hebben" enz. Datzelfde gebeurt bij de Gautama Boeddha: als bedelmonnik komt daar iemand, aanschouwt het kind en voorspelt het een geestelijk wonderbaarlijke toekomst, iets wat aanleiding is tot maatregelen die de vader neemt om, ondanks alles, van het kind toch te maken de vorst, de koning, en niet de mens. Hier begint eigenlijk dan het ver-

haal van de inwijding. Want indien Boeddha, indien Gautama Boeddha niet in het begin van zijn leven, vóór hij de toestand van ingewijde en Boeddha bereikte; deze vorstelijke opleiding had gehad, zo zou hij zeer zeker niet het diepe inzicht verworven hebben dat noodzakelijk was om tot de algehele harmonie met oneindigheid te komen. Ook in de begin periode dus, waar schijnbare totale verwijdering tussen wereld-werkelijkheid en eigen leven bestaat, wordt de Boeddha reeds voorbereid op de inwijding. En dan - U kent waarschijnlijk het verhaal - ontmoet hij de ellende, de ziekte en de dood en de armoede langs de weg, wanneer hij uitrijdt, en besluit zich terug te trekken, hij krijgt een grote ruzie thuis; met behulp van zijn moeder en een zuster plus een vertrouwde bediende, vlucht hij en sluit zich aan bij verschillende monniken. Ook deze periode is opmerkelijk. Want wordt er over Jezus dat ook niet verteld in de Evangelien; ook van hem is aan te nemen dat hij, na eerst reeds op jeugdige leeftijd, evenals de Boeddha, de geleerden van geloof en wet verbluft te hebben met zijn zuiver inzicht en zijn zuivere vragen, verdwijnt hij een tijdlang; zo ook de Boeddha. Hij gaat de verschillende leergangen na, hij worstelt samen met de magiër om de overwinning te bereiken der materie; hij gaat de hoge bergen in als anachoreet (kluizenaar), en nederig gezeten aan de voeten van zijn meester, slooft en zwoegt hij om het lichaam te beheersen; hij gaat om met philisophen, en met de meest bijgelovige priesters, hij trekt door de wildernis en hij woont in de kloosters in grote steden. Een periode waarin een veelheid van indrukken zich altijd maar weer op de figuur van deze jongeman afdrukt, en ook dat is begrijpelijk, want voordat wij een werkelijke inwijding kunnen aanvaarden moeten wij ervaring hebben. Wij kunnen niet wereldvreemd, plotseling opstijgen tot het allerhoogste! Ook niet, een Gautama Boeddha, zelfs niet indien deze geest door incarnaties voorbereid, deze zware taak van verlichter en verlichtte der wereld kan accepteren en aanvaarden. Eindelijk dan, is de voorbereiding vergenoeg gevorderd. De Boeddha wordt werkzaam. Tot nog toe hadden wij te maken met de mens, maar de prins-adept. Nu krijgen wij te maken met de Boeddha. Want uit de veelheid der indrukken wordt langzaam, maar zeker, in de mens zelve gevormd: Een filosofisch denken en tasten naar oneindigheden, dat ver ligt buiten het bereik der magiërs en geestdrijvers die lange tijd zijn gezelschap geweest zijn. Hetzelfde ziet men bij verschillende geschiedenissen over de grote dezer wereld, de grote geesten dezer wereld. Maar wat gebeurt er in de Boeddha. Wel allereerst valt ons op dat hij zich terugtrekt van de wereld. Dat is heel begrijpelijk want het is niet voldoende ervaring op te doen men moet ook de ervaring gaan verwerken. Het verwerken der ervaring duurt natuurlijk een lange tijd. Men moet als het ware zich voorstellen een langzaam en zeker ordenen en sorteren van duizenderlei erkenning duizenderlei feiten tot een patroon ontstaat, wat voor het eigen wezen aanvaardbaar is. Er is nog steeds een vroege trap, in deze periode zien wij de prins beter gezegd reeds Gautama Boeddha rondwandelen in de grote wouden soms een ogenblik vertoevend in een dorp dan weer verder te gaan en te verdwijnen in een onbekendheid. Niemand weet eigenlijk wie is die bedelmonnik. Z'n hand is zacht z'n stem is goed en z'n zegening zowel als zijn vloek hebben kracht, maar meer weet men niet van hem. Het is een mens die de mensen niet ziet, in hem borrelt, gist en kookt het aan alle kanten, aan de ene kant nog steeds weer de verlokking der hartstocht nog steeds weer het verlangen om meer te zijn dan een ander, aan de andere kant het steeds groter wordend besef: ik voor mij kan slechts vrij zijn wanneer ik van alles afstand doe. Dan komt het moment dat inderdaad afstand wordt gedaan. Niets meer wordt er gevraagd van de wereld, spijs en drank schrompelen terug in een grote onbelangrijkheid, een verschijnsel des levens als een ademhaling dat je eigenlijk niet opmerkt. De met sandalen geschoeide voeten gaan lange wegen zonder dat het lichaam weet waarheen of waarom, zonder dat het oog registreert. Hij

dwaalt. Het vreemde is toch is hij nooit moe. En meer en meer wordt hij vrij van alle begeren en verlangen. En dan komt er een moment dat een loomheid hem overweldigd een moeheid. Het is ook alsof zijn denken nu langzaam maar zeker afsterft hij voelt zo ik kan niet verder meer gaan, anders blijf ik alleen maar over als een soort robot die authomatisch wandelt door de wouden en die niets betekend, dan ben ik waanzinnig. Daarom zet hij zich neer onder een boom, een boatboom die later vol zegen spreuken genoemd zal worden als het grote en heerlijke waaronder de Boeddha de verlichting verwierf, z'n oude training is niet voor niets: hij wil denken, hij moet denken en hij zal denken. En hij neemt dan ook een houding aan die dit denken bevordert. Hij plaats de voeten in een lotos houding waardoor de stromen die het onderlichaam regeren worden gesublimeerd en naar het bovenlichaam overgevoerd, hij legt de handen neer in het welbekende gebaar zo versterkend alle krachten die nog in hem zijn. Hij richt zich de ogen concentrerend tot het kernpunt op het geboortepunt van het ik, vandaar de navel, navel als geboortepunt en niet zoals men foutievelijk wel denkt zuiver lichamelijke aandoening. Om terug te gaan tot het begin, hij voelt alles wat hij gedaan heeft het heeft wel een doel gehad maar het is toch niet voldoende, dan zijn alle voorbereidingen getroffen, dan kan de laatste, de grote inwijding, die hem tot werkelijke Boeddha kan maken eindelijk plaatsvinden. Het lichaam is gereinigd van begeerten, de geest is uit de volheid van zoeken en weten tot rust gekomen. Wie ben ik, wat ben ik, waar ben ik. Drie vragen in een voortdurende afwisselende volgorde, die gedachten-brokken samen vlechten tot een caleidiscopies geheel, nachtmerrie na nachtmerrie staat op, verschrikking na verschrikking herrijst. Het lijkt op een gang naar de onderwereld. En dan ineens stilte. Een vreemde stilte. Geladen met een spanning, die langzaam maar zeker wordt tot een verbinding met het onbekende. Het is alsof de geest het lichaam verlaat, en zich uitspreidend over het al contempeert, beschouwd zonder meer. De wereld overziende, het al overziende, en begrijpend, dat dit het goddelijk zijn is. Het eeuwig beschouwen van het eeuwig bestaan. Een gewoon mens zou waarschijnlijk hier gebleven zijn en na lange jaren had men het verdroogde lichaam gevonden en ergens onder een boom en gezegd, zie dit is een heilige want zijn lichaam is niet vervallen en niet aan bederf onderhevig. Maar voor de Gautama Boeddha is dit niet mogelijk. Want heeft hij de toestand van Nirwana reeds bereikt, hij moet verder. Dit is niet de sfeer waarin hij past, nu komt tot uiting de geest die in dit lichaam gevaren is. Nu komt tot uiting de opdracht die moet worden uitgevoerd. Het doel van de neerdaling past niet zichzelf te verliezen in eeuwige beschouwing. Het was om zelf te worden schepper en creëerder. En zo na lange dagen en lange nachten, roert er iets, een spier trekt, de ogen gaan open en langzaam maar zeker brengen ze de wereld weer een brñadpunt, in focus. De wereld wordt opnieuw gezien en erkend; niet meer een wildernis, waar je doorheen draaft om te zoeken naar een waarheid, maar eerder de voortdurende bevestiging van een waarheid. De slang die dichtbij warmte gezocht heeft roert zich voorzichtig en gaat heen. Het wilde dier dat in de omtrek op prooi uit is geweest schijnt plotseling lustig; het is alsof de atmosfeer trilt in een vreemde kracht, een geest keert terug tot een lichaam uit de hoogste sfeer. U zoudt zeggen daarmee is de inwijding van Boeddha voltooid. Neen, hier is de grote inwijding geschied, maar nu moet de realisatie daarvan komen. Een uitgeput lichaam komt binnen in het dorp. Een bedelmonnik zoals vele anderen. En wanneer men hem gevoed heeft met rijst wat thee met wat boter er in, dan komt er leven in het verdroogde geraamte. Het is alsof de ogen dwingen, gezeten op een klein bordes, spreekt voor het eerst de Boeddha, tot de mensen. Er zijn er velen die hem gezocht hebben, o.a. Anakenanda. En nu gaat plotseling het woord door heel het rijk heen, de prins, de prins is tevoorschijn gekomen en hij predikt, vreemde wijsheid, en van alle katen komen ze aan, de aanbieding van

thuis, de smeekbede van de moeder, keer terug zoon tot je erfdeel, wordt vorst, aanvaardt de wereld, de aarde, maar dat gaat niet meer. Wie zo'n inwijding aanvaardt kan niet de aarde aanvaarden zonder zichzelf te verwerpen en te verliezen. Vanaf dat moment gaat een prediker door het land. Z'n woorden genezen en helen, geven inzicht en vrede. Een sicar komt met groots gebaar om belasting te innen voor zijn meester. Een eenvoudige monnik staat er tegenover en hij weet niet eens dat dit een vorstenzoon is. Een stem spreekt een paar woorden over begeerte, en hij kan niet anders, hij gooit het er bij neer, hij wil niet meer afpersen, zijn huid is geraakt en geroerd en vanaf dat ogenblik gaat hij mee. Mee langs de zwaar beboomde wegen en allèen van Indië. Mee langs de kleine stromen, door dorpen en steden, zo zijn er velen, en wanneer de geest van de Gautama Boeddha oprijst uit de bespiegeling dan moet deze geest zichzelf steeds weer realiseren, wat ben ik, wie ben ik, waarom ben ik, waar ben ik. En dan wordt dat in woorden omgezet. Eenvoudige parable gelijkenissen soms, soms lessen van wonderbaarlijke schoonheid, de leerlingen begrijpen veel, maar niet alles. Zo gaat de Boeddha over de wereld tot hij verwijderd wordt, totdat de taak volbracht is. Dan zijn er al vele Boeddhisten. Er is een Boeddhist die zijn beweging hernieuwt, opleeft, doch vroeger waren ze er reeds de gelovigen aan Boeddha doch nu zijn er meer. Er is een nieuwe stem, een nieuwe kracht, het geloof heeft zichzelf vernieuwd. En wanneer de Boeddha afstand doet van de wereld, niet betredend de acht paden, niet meer sprekend de vijf wijsheden, dan, zien we de laatste inwijding. Men kan niet een aanvaard werk achter te laten, geen ontwijken in Nirwana voor een Gautama Boeddha. Geen afstand doen van verantwoording en leed en het leggen in de handen van de vader, dat gaat niet meer, te groot is de macht die hij ontketend heeft. Teveel heeft hij de mensen gegeven, teveel ook heeft hij hen beloofd. Vanaf dat ogenblik, gaat een lichtende figuur door de sferen en daalt tot de aarde nu hier dan daar. De leegstaande zetel in de raad van wereldlingen die de wereld besturen wordt soms gevuld, door een Boeddha, een Nieuwe in de rij. En zo gaat het verder, zal het altijd verder gaan. Gautama Boeddha die het toppunt bereikte de hoogste bewustwording. Gautama Boeddha ~~die~~ zichzelf in het openbaren der bewustwording ketende aan de mensheid, die nog onbewust is. Ook dit is het laatste, misschien het grootste geheim der inwijding, men kan niet alleen de hoge toppen bereiken wanneer men de weg een ander getoond heeft, want een ~~kl~~er zou vallen op die weg, hij is voor Uw verantwoording en men dient terug te gaan keer op keer om hem te helpen. Zo voltrekt zich dan de inwijding voltooid deze inwijding zichzelf, wordt de Gautama Boeddha tot een levende macht die werkt op deze wereld. En daar heeft U dan het verhaal. Is er nog iets te zeggen of te vragen vrienden.

x Ja, waarom is Nirwana onvolkomen?

- Wel, Nirwana is een toestand van beschouwing, waarbij het daadkrachtig deel hebben aan de schepping niet optreedt. Een voortdurende bespiegeling van het zijnde zonder eigen wil en eigen drijfkracht. Maar wie deze toestand voorbijstreeft, komt in het actief goddelijke en wordt uit het goddelijke als actief deel wederom geprojecteerd. Men kan dan niet meer terugvluchten in het Nirwana, omdat de erkenning van het goddelijke in het eigen ik deze rust toestand niet meer mogelijk maakt: een schepping waarin het goddelijke niet volledig gerealiseerd wordt. Zeg ik het goed.

x Ik wilde eens vragen wat betekenen "de acht paden"?

- U kunt die vinden in elk boek over het Boeddhisme.

Mensen die nog meer durven te zeggen.

x Ja ik zou U nog willen vragen heb, ik heb goed begrepen dat dus ook thans Boeddha, als een taak, aan het afmaken van zijn taak werkt, na zijn mens zijn?

- Geloof U mij. Er is een eigenaardig gezelschap wat in deze wereld werkt. Een grote macht ten goede, maar de namen daarvan zijn allang vergeten van sommigen. Er is er een die Azer heette en later Osiris genoemd werd.

Er is er een die oorspronkelijk Levitius hette tenminste ik gebruik hier een latijnse vertaling van zijn naam, maar die als de vuurdrager bekend werd. We kennen Jezus, Mohammed, de Boeddha, Laotze en nog verschillende anderen groten, ja elk voor zich bereikt hebben dat punt waarin Nirwana alleen niet voldoende was, maar verder leven en verder werken om eens de volmaaktheid op deze wereld volledig te uiten. Voldoende voor U? Ja. Nou zijn we met het onderwerp klaar?

- II. x Als er niemand iets te vragen heeft, dan zou ik U willen vragen over het derde onderwerp dat we gedacht hadden en dat daarbij aansluit; of U ons iets kunt vertellen "over de komende geestelijke vernieuwingen in onze Europese Maatschappij".
- Kijkt U eens, dan komen wij op een terrein waar we eventjes af moeten wijken van het zuiver geestelijke. Moet eerst de grondslag vaststellen. Wat is het kenmerk van Europa, tegenover de rest van de wereld. De grote geest van verdeeldheid. Wat is verder het kenmerk van het Europa van heden. Teren op de glorie van een verleden tijdperk. Wat is een derde kenmerk. Het zoeken van middelen waardoor anderen eigen taak voltooien, terwijl men er zelf de wortel van plukt. Het is begrijpelijk dat deze houding uiteindelijk een groot aantal problemen en conflicten schept die ook in elke mens optreden en voor deze conflicten en problemen moet een oplossing worden gezocht. De religieuze oplossing is niet bevredigend. Men kan een religie zelf volledig beleven in een intens en innig geloof en dan daarin inderdaad de geestelijke waarheid en voeding vinden die men nodig heeft. Op het moment echter dat het geloof geen daadwerkelijk maar een mondgeloof wordt, dan verandert er iets. Waar de daden en hetgeen men gelooft, niet meer in overeenstemming zijn, ontstaat een voortdurende strijdigheid die in het wezen zelf verdeeldheid scheppend problemen naar voren brengt. De eerste reactie op dergelijke problemen is vaak de vlucht, men zoekt de vlucht in een droomwereld, men zoekt de vlucht in een inwijding, in een religieusiteit in een geheim genootschap in de hoop daardoor zonder daadwerkelijk zich te gedragen naar de eisen die gesteld worden, door een geloof of door een bewustwording toch alle voordelen van dien voor zichzelf te verwerven. Kenmerkende uitingen hiervan vinden wij bij de kleine groepen die zichzelf als uitverkorenen betekenen en beweren alles is voorbestemd, ik ben nu eenmaal uitverkoren, of ik nu moordenaar ben of niet, ik wordt zalig, ik wordt heilig, ik kom in het Koninkrijk Gods, voor mij is het eeuwig Jeruzalem bestemd, etc. Maar een dergelijke inconsequente houding van de kleine groepen wekt vooral in de omgeving van die groepen een voortdurend verweer tegen deze vluchtstellingen. Uit dit verweer wordt dus een tegenstand geboren tegen elke dogmatiek, een tegenstand tegen elke gebondenheid van denken. De vrijheid van denken leidt tot een geestelijke verdeeldheid die de economische en politieke verdeeldheid zo niet overtreft dan in ieder geval gelijk komt. Het resultaat hiervan, voor U zelf waarschijnlijk zeer begrijpelijk, is een veelheid van politieke en geestelijke inzichten, die, vaak met elkaar verward, Europa makken tot een voortdurend slagveld van geestelijke en stoffelijke belangen. Uit deze strijd zien wij dan eens deze dan weer de ander als overwinners te voorschijn treden. Maar bevrediging geeft het niemand. Waar de buitenwereld en de stellingen, die men zichzelf op kan doen, dus voortdurend toevoegen de verschrikkingen van de wereld en niet hem te niet doen of vrede geven; zullen wij zien dat het individu de geestelijke waarheid in zichzelf meer en meer gaat zoeken, het zelfstandig en persoonlijk denken en ervaren wordt met grote prioriteit als het ware levensdoel. Hieruit volgt thans logische consequentie, dat wij allereerst te maken krijgen in deze fase van geestelijke bewustwording met een grote verdeeldheid van inzichten waarbij echter ieder voor zich zich meer en meer van het materialisme afwendt waar dit in genedele bevredigend meer is. Uit de grote geestelijke verdeeldheid groeit de noodzaak tot stoffelijke samenwerking. De stoffelijke

samenwerking neemt de vorm aan, in het begin, van unies, kleine verbonden, verdragen, uiteindelijk in economische gemeenschappen en groepen, die - over langsgrenzen weg - Europa meer en meer tot een politieke economische eenheid smeden. Dan kan men echter niet meer uit vaderlands liefde of uit hoe moet ik dat noemen, uit vooroordeel eigenlijk een bepaalde groep gaan dienen; want meer en meer valt het onderscheid weg. Zeker er zijn nog steeds Fransen en Duitsers en Engelsen en Nederlanders en Roemenen, Italianen en Grieken, Russen, Polen, maar er is geen zo groot verschil meer. Want we zijn er achter gekomen: het zijn allemaal mensen, en het is niet gekend, maar ~~wat~~ op het artikel staat, maakt uiteindelijk niet uit de kwaliteit. Ja nu moeten we iets anders gaan doen, we kunnen niet meer dienen, dat voelen we niet meer als gerechtvaardigd, alleen maar een land of een bepaald economisch belang van een zekere groep, we moeten het geheel gaan dienen. Wij krijgen dan dus een praktische uiting van de naaste liefde, voorlopig gebaseerd op een logische en redelijke noodzakelijkheid, hierdoor echter wordt weer in de denkinrichting in de geestes een zekere vooruitgang ~~te~~ weeg gebracht, want het zelfverloochenen het zichzelf offeren, in het begin alleen stoffelijk en uit noodzakelijkheid doorgevoerd, leidt in geestelijke banen, dus van de waarde van de glerigaard die geld verzameld, naar: wij verzamelen de verplichting van medemensen en wij zouden het eigenlijk niet eens prettig vinden als die werd ingelost, want het is zo goed gevoeld te weten dat men zo velerlei verplicht is en dat die verplichting zich uit in een genegenheid in een respect en een eerbied. Waar we dit hebben als beginsel en dat is iets wat zich in deze periode op het ogenblik aan het werkelijken is, kunnen wij komen tot een ware geestelijke ontwikkeling. Want U zult begrijpen, dat waar eenmaal de aarde voorbereid is om te zaaien; en niet uitblijft dat er zijn krachten (die reeds veel verder bewust zijn geworden op geestelijk gebied en zich voortdurend ook in Europa bewegen) trachtende al degene die een zekere graad van geestelijk inzicht, bewustzijn, van persoonlijk zoeken bereikt hebben een stimulans te geven om voort te gaan in een zekere richting. Daardoor groeit het geestelijk denken niet slechts gelijk op de massa, maar zien wij kleine groeperingen overal boven de massa uitsteken. Sterk bewust zijn, bewustzijn van de verplichting die men heeft over de mensheid, een steeds groeiende gedachte van naastenliefde, waarbij weleenswaar nog tussen werelddelen onderscheidt wordt gemaakt maar toch niet meer in dier voege en mate die op het ogenblik van land tot land bestaat. Hier vergroeit Europa tot een eenheid, in deze eenheid zullen wij werkzaam zien optreden een groot aantal esoterische scholen en scholingen, die op het ogenblik reeds bestaan. Ik denk hier aan verschillende loges der vrijmetselaren en sommige nog niet voorkomende groepen der theosophie en anthroposophie; ik denk hier aan rozenkruisers, bepaalde esoterische christelijke inrichtingen, o.a. oudkatholieken etc. Al deze groepen worden meer en meer tot elkaar getrokken, elk zijn zij een kernpunt van waaruit geestelijke bewustwording in de wereld wordt gebracht; Zij moeten samen gaan werken, zij verstaan elkaar er vormt zich een grote sterke groepering van georganiseerden, die binnen hun esoterische organisatiën bewustwording beleefd hebben, en nu in staat zijn de buitenwereld hieraan deel te doen hebben, daarnaast krijgen wij onderricht dat op vele wijze wordt gegeven, waardoor ook een groot gedeelte van de niet georganiseerde mensheid toch een inzicht krijgt in geestelijke problemen, voor zichzelf een bewustwording mogelijkheid vindt, en zo ook mee kan gaan werken met deze reeds bestaande georganiseerde groepen. Hierdoor wordt langzaam maar zeker de totale massa geestelijk bewust gemaakt, het reeds praktisch ontstane besef, dat naastenliefde de eerste noodzakelijkheid is in de samenleving, wordt nu geestelijk bevestigd. Uit deze beide komt de bewustwording en verlichting die het mogelijk maakt uit te gaan boven ~~hem~~ het normaal menselijke. Dit uitgaan boven het normaal menselijk peil brengt

met zich mee een verdere ontwikkeling van geestelijke begaafdheid. Zo kunnen wij dan, wanneer deze door mij geschetste gebeurtenissen zich eenmaal voltrokken hebben verwachten dat in een zeer snel tempo de mensheid zich bekeert. Wij zien bij de reeds levende ontstaan sterke begaafdheid voor telepathie, telikinese, helderziendheid, helderhorendheid, uittredingen, zien in plaats, ruimte en tijd, alx die dingen meer. Maar de kinderen die geboren worden zijn als het ware nu reeds gepreconditioneerd voor deze zelfde begaafdheid, zodat langzaam maar zeker de gehele wereld een peil bereikt waarbij de thans nog genoemde occulte gaven een normaal deel vormen van de menselijke samenleving en hieruit volgt dan weer dat een veel intenser en homogeen geestelijk leven voor de mensen mogelijk is; wanneer dit peil bereikt zal zijn durf ik U niet te zeggen, maar wij bevinden ons op het ogenblik in een periode dat dit alles gaat komen en ik geloof dat wij veilig kunnen zeggen in 150 jaar ongeveer de 2de phase, door mij geschetst, inderdaad kan gaan beginnen. Wat dan verder gebeurt zullen wij af moeten wachten, want er is al eens een tijd geweest in de wereld dat een deel van de mensheid een dergelijk hoog peil bereikte, speciaal wat geestelijke vermogens aangaat. Toch is deze mensheid en met deze mensheid de totale beschaving teniet en te gronde gegaan. Misschein vindt men hier en daar nog iets van stenen werktuigen; leven dan nog overal legenden van hun technische begaafdheid die veelal niet zo zeer technisch als geestelijk was, maar meer dan een legende is het niet. We hebben andere rijken gezien waarin een grote geestelijke bewustwording tot duivels dienst werd omgevormd. Wat zal de wereld doen wanneer ze dit punt bereikt heeft, wat zal Europa doen? Dit is een grote vraag. Mijns inziens bestaat de enige mogelijkheid voor Europa in een samengaan met het Oosten, niet in een zich daarvan distanceren; en nu bedoel ik met het Oosten definitief niet Communistische blokken of regeringen of denkwijzen, maar eerder een samengaan met de dan bewust geworden mens van Azië, die herlevend en herjongd opstijgend als phoenix uit zijn oude beschaving met zijn oude wijsheid een richting kan geven zowel aan de technische als aan de geestelijke ontwikkeling van de Westerse mensen. Voldoende voor U? Dank U zeer. Vragen daarover?

x Ja, ik zou willen vragen of het misschien die het met elkaar samengaan van vrijmetselaren en rozenkruisers als U bedoeld dat dat is toch op z'n minst provisoris bedoeld.

- Nee, dat is niet provisoris bedoeld.

x Is het niet anders de opgave dat iedereen zich in zijn eigen kracht maakt tot wat men zijn kan en juist niet verbonden en gebonden gesteld aan een vereniging (verder is de vraag niet te verstaan).

- Ik zou U willen antwoorden in een gelijkenis.

Er waren eens mensen bij elkaar en zij spraken af wij gaan allemaal samen naar Zandvoort. Ze hadden niet genoeg geld om alle voor zich te reizen met een auto of een trein, maar ze hadden wel gezamenlijk geld genoeg om op een betrekkelijke luxieuze wijze een groot gedeelte van de weg af te leggen. Er was er een bij die zei neen, wanneer ik uit ga wil ik dat op eigen benen doen en met eigen middelen. Deze begon de wandeltocht en toen de anderen na een aangenaam vertoeven, waar zij gezamenlijk een groot gedeelte van de reis reeds hadden afgelegd, niet te voet, uiteindelijk in Zandvoort waren; toen kwam die andere, die kwam pas halfweg hijgend aanwandelen en bleef zeer zeker achter want toen de anderen reeds heen wilden gaan had hij pas het doel bereikt. En dat mogen we niet vergeten, het is hier niet sprake van een binding in de eerste plaats maar wel aan een mogelijkheid tot inwijding en bewustwording die in elk der genoemde genootschappen en vele religies ^{nu} genoemd, ligt. Wanneer die realisatie, die bewustwording plaats heeft gevonden, daarbij vooral in het begin de discipline die behoort bij het zich aansluiten bij een groep tot zelf-discipline heeft geleid; dan kunnen we veilig verder gaan en daarom zal dat samenwerken niet provisoris zijn,

Maar in den beginne: een naast elkaar werken, daarna een provisoris samenwerken, daarna een direct samenwerken, en uiteindelijk een wegvallen van het onderscheid van organisaties, zoals ze thans nog bestaan. Deze groeperingen zullen langzaam maar zeker verdwijnen, wanneer de behoefte aan deze groeperingen niet meer bestaat. Dat zult U toch met mij eens zijn. En deze behoefte, verdwijnt juist dan, wanneer een gemiddeld gemeenschappelijk bewustzijns peil is bereikt, waardoor deze groeperingen aan niemand meer iets geestelijk te bieden hebben. Kunt U het met mij eens zijn?

x Neen.

- En, wat mankeert er dan aan?

x Nou, ik zeg niet dat er iets aan mankeert, (verder is de vraag niet goed verstaanbaar - het komt er op neer, dat vraagsteller meent, dat een individueel bewustzijn (dus zoals de man, die alleen naar Zandvoort ging) eerder bereikt zou kunnen worden, dan een groepsbewustzijn.)

- Misschien ! Maar daar staat tegenover, dat demijnheer die wij aangenomen hebben, nu wel een buitengewoon goede wandelaar was, hoewel er heel wat wandelaars zouden zijn, die onderweg bij een potje bier zouden zijn gaan zitten, en Zandvoort nooit bereikt zouden hebben, dat mogen we niet uit het oog verliezen. Dat is punt 1. Punt 2: U zegt een groepsbewustzijn, inderdaad. Maar indien dit groepsbewustzijn reëel bestaat, kan het door elk der leden van de groep in het eigen "ik" verwerkelijkt worden. Er is dus sprake van een volledige bereiking, sneller en moeitelozer. Uiteindelijk wanneer men U in deze wereld zou plaatsen en zou zeggen, wij gaan U niet vertellen, de tafels van 1 tot en met 10 en wij gaan U niet vertellen, wat een decimaalstelsel is, we vertellen U niet wat de grondslagen van een taal zijn, dan wil ik direct geloven, dat U op de duur in staat zult zijn, tot een zelfde bereiking te komen als elk ander mens, maar, juist doordat U uit het groepsbewustzijn al deze kennis, wetenschap, al deze feiten als het ware krijgt, leert U later U persoonlijk binnen deze groepering, waar U toch in behoort, goed te ontwikkelen. Dat zult U met mij eens zijn. Op dezelfde wijze moeten wij al deze verschillende esoterische en geestelijke richtingen zien. Niet als einddoel op zichzelf, maar als een leerschool. En nu komt het in het dagelijks leven zeker voor, dat iemand die alleen maar lagere school gaat, verder komt dan een lycifist, of zelfs iemand met een universitaire opleiding. Dat ligt aan de persoon zelve. Maar, wanneer de mens met zijn lagere schoolkennis, zich alle universitaire kennis eigen moet maken om te komen tot een volledige bereiking, dan zal hij heel wat meer moeite hebben, dan diegene die universitair was opgeleid. Wij moeten dus heel goed begrijpen, persoonlijke ontwikkeling, best mijn waarde vriend, uiteindelijk wegvallen van al deze beperkingen en begrenzingen, direct met U eens, maar niet met ~~een~~! Dat is anarchisme. Dat is een breken, in plaats van een bouwen. 't Is beter, dat men zich juist door de fouten, van de fouten bewust wordt, en deze elimineert, en zo het goede overhoudt, dan dat men goed en kwaad gelijkelijk vernietigd, want wanneer men opnieuw begint op te bouwen, dan is het de vraag, of men alleen het goede bouwt, en niet het kwade. En zou ik dus willen zeggen, ik respecteer een ieder, die zijn eigen weg zoekt. Ik weet dat er mensen bestaan, voor wie het niet anders mogelijk is, maar zelf zij, die dit zelf zoeken, dus vrij van elke organisatie, die zou ik toch willen aanraden, zover het in hun vermogen ligt, kennis te nemen, van wat deze organisaties onderwijzen. Waarom? Omdat U hierdoor zeer zeker een kortere, en betere weg wordt geleerd, om te komen tot een geestelijke bereiking. Wanneer het er helemaal omgaat, kunt U al deze dingen natuurlijk uitschakelen, Dat ben ik met U eens. U kunt voor de wereld, een idioot zijn, en in Uzelf een volmaakte bewustwording bereiken. Maar de vraag is, of het feit van, er niet geheel bijhoren, eenzaam zijn, etc., voor U niet tevens zou betekenen, een sterke belemmering in Uw inkeer in Uzelve. En, daarom blijf ik bij mijn voorbeeld, het is verstandiger, om een deel der weg samen te gaan, waar men sneller gaat, en uit het gezamenlijk inzicht, vaak meer details nog op kan merken, doordat men met de anderen het bewust-

zijn deelt, -gedeeld bewustzijn- komt uiteindelijk tot een groepsbewustzijn. Groepsbewustzijn berust op een totaliteit van ervaringen, waarbij vele kleinigheden, die U persoonlijk zouden ontsnappen, door anderen gezien zijn, en mede deel kunnen worden van Uw bewustzijn, zover als Uw bevattingsvermogen reikt. En, dat de beloning dan is, het flesje Coca Cola, zoals U het uitdrukt, ik weet niet of Coca Cola nu zo erg gunstig is voor dergelijke prestaties, maar enfin. Dus, dat is dan de rustpauze, en nu zegt U, ja die rustpauze, die stel ik niet op prijs. Dan zeg ik op mijn beurt, diegene die niet weet te rusten op tijd, zal uitgeput langs de weg neervallen, terwijl diegene, die wel weet te rusten op tijd, sneller en beter en opgewekter vooruitkomt. Wij kunnen niet altijd voort blijven gaan. Er moet een rust zijn, waarbij wij tot onszelf komen en de kracht verzamelen om verder te gaan, en dat zal uiteindelijk de eenling ook ervaren, met dit verschil, dat dan de rust, een gedwongen iets is, met ongeduld beleefd, terwijl het bij de anderen een vreugde is. En neemt U mij dan niet kwalijk, dat ik de voorkeur geef aan vreugde.

- x Mag ik U eens vragen, is de tijd van organisatorische samenwerking tussen die groepen snel aanstaande?
- Nout, op hoger niveau zijn er al verschillende pogingen gedaan. Zo is b.v. bekend, dat op het ogenblik tussen verschillende vrijmetselaarsloges en een bepaalde esoterische katholieke organisatie of orde, voeling is opgenomen op het hoogste niveau en er reeds een zekere samenwerking bestaat, iets wat voor kort nog absolut als onmogelijk werd gezien. Zo is b.v. ook bekend, dat deze zelfde groeperingen, op het ogenblik zich gewend hebben tot o.a. de Church of Christ Scientist, zich gewend hebben tot enkele afdelingen van het Rozekruizersgenootschappen, ik bedoel hier vooral mee de Amerikaanse groep o.a. ook op aanraden van Spelman (aartsbisschop te New York), kortom, men heeft al meerdere van deze benaderingen waargenomen. Deze bestaat op het ogenblik alleen op hoog niveau en deze samenwerking kan zelfs nog geen provisorische genoemd worden, maar voorlopig eerder een soort belangengemeenschap. De rest zal daar mijns inziens, in een korte tijd uit moeten groeien. Deze tijd geschat op 5 tot 7 jaar. Hoelang het zal duren, voordat dit tot de laagste niveau is doorgesijpeld, is een tweede. Want gezien de wijze waarop sommig-e door mij genoemde groeperingen georganiseerd zijn, in graden en aparte groepen, dat kan een tijd duren, maar de hogere samenwerking, zal mijns inziens, binnen enkele jaren een feit zijn. Voldoende voor U?
- x En de openlijke samenwerking?
- Nou, ik geloof het niet. Het is heel begrijpelijk, dat dit niet gebeurt. Zoals U weet bestaan er bepaalde concerns, die onder 2 of 3 namen opererend, elkaar voor de markt beconcurreren, daardoor in staat zijnde, meer kopers te lokken, dan anders, en ik vermoed niet, dat men het verschil met andere groeperingen, dat uiteindelijk grote propagandistische waarde uitmaakt, dan men dit zo snel zal laten vallen. Dus, een samenwerking voor de openlijkheid buiten eigen ingewijden om, acht ik voorlopig nog wel uitgesloten. Nou, als er geen vragen meer zijn vrienden?
- x Ja, ik zou nog iets willen vragen. U had het erover, dat vroegere culturen ook reeds een zelfde bewustzijn bereikt zouden hebben als de tegenwoordige en ook weer gedeeltelijke gedegegeneerd waren.
- Een hoger bewustzijn, dan het tegenwoordige.
- x Ja, maar hoe is dat dan te rijmen met het toch onmiskenbare ontwikkelingsstadium, waar wij nu inzitten? Ik bedoel, is er dan een soort van golfbeweging, of hoe moet ik mij dat voorstellen, gaat het met de tijd up en down? (verder onverstaanbaar).
- Nou, een voortdurende progressie is er niet in de materie. De materie zelf ontwikkelt zich, of evolueert, als U het zo wilt noemen, sprongsgewijze, waarbij we duw een grote golf van vooruitgang zien gevolgd worden door een grote golf van vernietiging, die echter net niet zo groot is, dat hij alle resultaten van de vorige golf van vooruitgang inderdaad onderdrukt. Daaruit voortvloeiend sprongmutaties etc. Maar geestelijk gezien, moet U

het zich zo voorstellen, telkenmale weer, wordt een geestelijke bereiking mogelijk gemaakt. Echter betekent het ook, dat deze geestelijke bereiking een macht vertegenwoordigt die gepaard gaat met een mogelijkheid tot vernietiging. Wanneer U b.v. U de moeite getroost om de oude veccen na te lezen, dan kunt U daar aanduidingen in vinden, dat ze heel wat wisten over het Heelal, wat men nu op het ogenblik technisch pas gaat ontdekken. Dat men inzicht had in het wezen van het electron, en dat veel van die oude magie, waar men lang om heeft gelachen, waarschijnlijk toch gebaseerd is op natuurwetten en als zodanig lang zo dwaas niet als men denkt. Dit op zichzelf wijst dus reeds op het feit, dat langs de esoterische weg, de problemen evenzeer, als langs de technische weg benaderd kunnen worden. De esoterie van de oude tijd heeft een zekere technische ontwikkeling tengevolge gehad. Maar, in deze ontwikkeling komt men steeds weer te staan op een kruispunt, waar men de weg, ten goede en ten kwade kan vinden. Ik zou het zo wel voor willen stellen. er kruizen zich twee wegen, de esoterie en de wetenschap, die komen op een bepaald punt samen. Nu zou men zeggen, nu moet het een vork zijn, ze gaan samen verder, dat is niet waar. Buiten de weg, die rechtuit verder leidt, gaat hier nog een bijpad esoterie, daar een bijpad wetenschap. Er zijn altijd bepaalde individuen, die toch hun eigen weg stoer blijven volgen. Wanneer het aantal nu van deze individuen te groot is, zullen zij een machtsstrijd beginnen, om zichzelf als superieur te kunnen verklaren ten opzichte van anderen. Dat heeft b.v. aanleiding gegeven tot een magische ontbinding van het atoom in de oude tijd, en dit op zijn beurt, ontwikkelde weer een zeer grote vulkanische gebeurtenis, een grote ontploffing als het ware, van een deel van de wereld, en ja, daarmee werden ook toen al de bestaande vormen voor een groot gedeelte veranderd en weggevaagd. Dus U ziet wat ik hier bedoel, er is niet sprake van een voortdurend stijgende bewustwording, er is voortdurend sprake van een stijgende bewustzijns-mogelijkheid, tot men zelf die mogelijkheid teniet doet. En, daar kunnen we ook weer uit concluderen, dat de geest, die in de stof uiteindelijk incarneert om bewustzijn te bereiken, wanneer zij de goede weg gaat en de aarde, door fouten van anderen terugvalt in een toestand waarbij geen verder bewustzijn op aarde verwacht kan worden op een andere wijze, verder incarneert of zich verder uit. Dus, van daar dat er rassen bestaan, die b.v. technisch veel verder zijn dan U, en ook rassen bestaan, in de wereldruimte, die esoterisch heel wat verder zijn dan U. Deze groeperingen worden dan dus gebruikt, door diegene die op aarde dan geen mogelijkheid meer kunnen vinden tot bewustwording en uiting, om daar verder te gaan. Dit komt in vele oude verhalen trouwens ook tot uiting, wanneer wij denken b.v. aan de Grieken, dan is het wel heel aardig op te merken, dat toen de Goden geboren werden, dat er eerst monsters geboren werden, die waren zo groot, die werden in de onderwereld opgesloten. En toen kwamen er de éénogige reuzen, die werden ook in de onderwereld opgesloten, die bereikten ook niet wat noodzakelijk was, en toen kwamen er de gewone Goden, maar die hoofdgod, die er toen was, dat was Kroton, die was zo brutaal, die vrat zijn eigen kinderen op, uit angst, dat één van hen, hem te slim af zou zijn, die wou ook superieur blijven, waarop hij weer, volgens de legenden, ook weer bedrogen wordt, en onmiddellijk alle geesten van de onderwereld weer worden losgelaten, en dan wordt er een aanval gedaan, en dan krijgen we eigenlijk pas de olympische Goden. Hetzelfde vindt U wanneer U bij de Hindoes gaat kijken; ook daar wordt er op aangespeeld, dat er meerdere soorten en rassen zijn. Zelfs voordat de wereld uit de wereldzee gekarnd wordt. Wanneer U gaat kijken, bij de geschiedenis van de Egyptenaren, zien we precies hetzelfde, en wanneer U de geslachtslijsten verstaat, die in het Oude Testament van de Bijbel zijn opgenomen, dan kunt U gepaard met de geschiedenis van Noim hieruit zeer veel aflezen en begrijpen dat een vroegere beschaving ten gronde is gegaan juis aan haar overmoed. Dat krijgen we steeds weer. Ik hoop dat ik daarmee duidelijk heb gemaakt, wat ik bedoelde met deze vroegere cultuur en beschaving, en dat wij dus cultuur en beschaving niet moeten zien

als een éénmalige bereiking, maar als een voordurige reproductie van oude waarden, echter in een nieuwe groepering van menselijk samenzijn. Elke keer komt er de mogelijkheid tot een bewustwording en een vooruitgang, maar wanneer de mensheid deze mogelijkheid niet aangrijpt, vernietigd zij zichzelf, en zal zij zeer sterk gedecimeerd een nieuwe ontwikkelingsgang, via een periode van primitiviteit moeten gaan. U kunt b.v. ook een aardige getuigenis vinden, wanneer U de holentekeningen nakijkt, nietwaar, de bekende holenschilderijen, dan zult U ontdekken, dat onder de werkelijk ouden, de oudste, van veel perfecter vorm zijn en veel schoner vormgeving, beter gestyleerd ook, dan de nieuwere. Dit is ook dus een teken dat hier een restant van een cultuur of beschaving ten onder ging. Sterk vindt U dat b.v. op het Iberisch schiereiland, waar het meen ik bekend is, Danatië, waar het over het algemeen niet zo bekend is, en zelfs in sommige delen van Amerika, daar vindt men al deze grottekeningen. Daar kunt U zelf deze conclusies dus al uit afleiden. Nou, ik hoop dat ik daarmee Uw vraag enigszins heb kunnen beantwoorden.

x Dank U zeer. Zou ik er nog één mogen vragen?

- Natuurlijk, gaat U gang.

x Zoudt U een reeks bewustzijnsgraden van die culturen, die er dan geweest zijn, kunnen noemen?

- Nou, ik wil het proberen, maar dan sta ik voor de moeilijkheid, dat ik terminologie moet gebruiken, die, onwillekeurig weer allerhand sagen naar voren haalt. In de eerste plaats denk ik aan de geschiedenis van de duivelen, het klink misschien erg gek, maar de duivelen, dat is ook een bepaalde bewustzijnsvorm, die zichzelf vernietigd, Van de duivelen komen wij tot de oude, de allereerste goden, Dus eerst krijgen we de demonen, dan krijgen we de goden, deze gaan ook ten onder. Na de goden krijgen we de geleidde Massa, oftewel de alleereerste verschijnselen van leven op de wereld, culminerend in de cultuur der Lemuren, zoals dat genoemd wordt. Geen mensen, hoor, Lemuren, denkt U niet aan mensen, of mensvormingen, dan bestaat Homo Sapiens nog lang niet en van het genus homo bestaat alleen nog maar zo hier en daar een heel klein teken van wording als gewerveld dier zichtbaar. Vandaar uit komen wij tot een beschaving die ik eerste Trojaanse zou willen noemen. Het is een beschaving, die ligt tussen Syrië en ongeveer het tegenwoordige Liberia. Vandaar uit zien wij, de z.g. Atlantische cultuur of beschaving, die ook weer ten onder gaat en wordt vervangen door de Indische en aan de andere kant de, ook de door hen nog wel enigszins beïnvloede Aotekische en later Tolteeksche beschaving. Wanneer wij deze beschavingsvormen ook weer voorbij zijn, dan krijgen we de Egyptische cultuur, gevolgd door de Middellandse cultuur, dus om de Middellandse Zee, Griekenland, en Byzantium, die een hoogtepunt bereiken en dan zeer diep vallen, dan krijgen we een grote periode, van praktisch niets, met een grote Chinese cultuur. Van de Chinese cultuur wippen we eventjes over en krijgen we een ogenblik, dat het erop lijkt, of de Nomaden, een bijzondere cultuur zullen krijgen, maar die smelt heel snel weg, een kwestie van twee generaties maar, en daarna krijgen we dan het begin van de hedendaagse cultuur. Ik heb ze in chronologische volgorde geplaatst, omdat ze ten opzichte van elkaar niet te waarderen zijn, maar hoogstens vergelijkbaar zijn, door de geestelijke bereikingen van enkele top-figuren. En dan zou ik gelijk willen stellen, de periode, van eerste Christendom, dus de Christus-figuur bijvoorbeeld, met de eindperiode van de Lemuren-beschaving, en dan onmiddellijk daarna willen stellen, gelijkwaardig de Chinese beschaving van ongeveer 500 v. Christus, de Atlantische beschaving, en de Egyptische beschaving in de tijd, dat de beide rijken net verenigd waren. Daarachter krijgen we dan de Tolteken, helemaal achteraan draaft de Technocratie van heden. Die is nog steeds in opgang, in wording. Voldoende voor U?

Nou zijn we daarover zo'n beetje uitgepraat vrienden? Het schijnt zo, dan ga ik afscheid van U nemen. Ik heb nu een paar onderwerpen behandeld. Wanneer U nog meer vragen heeft, kunt U zich na de pauze wel tot mijn collega wenden. Ik voor mij, ben U dankbaar, voor de interessante onder-

werpen en vragen en ik wens U nog een recht aangename en zegenrijke avond.

- - - - -

- Goedenavond vrienden,

Als U zich de moeite wilt getroosten om mij te vertellen, waarover wij zullen gaan spreken, dan zal het mij een waar genoegen zijn. Heeft iemand een onderwerp, dat hem na aan het hart ligt? Ik geloof niet dat er veel moed zit, om dat even naar voren te brengen.

x (Vraag niet geheel verstaanbaar), doch vraagsteller vraagt, waarom de mens zo weinig af weet van vorige levens.

- Kijk U eens, als U incarneert, als je incarneert, mijn waarde vriend dan doe je dat omdat je bepaalde problemen op moet lossen. Per slot van rekening een leven op aarde is nou niet iets dat je louter en alleen voor je plezier aanvaardt. Waarom incarneren we nou. Omdat we de drang hebben tot het beleven van bepaalde feiten. In het begin wanneer we pas op aarde zijn, dan hebben we nog een zeer beperkt herinneringsvermogen, aan een vroeger bestaan. Een kind zal in doorsnee, vooral de eerste 2 à 2½ jaar, van zijn leven nog een aantal herinneringen hebben, die betrekking hebben op vroegere bestaansperiodes. We kunnen dat zelfs nog splitsen, maar dat zal ik straks wel zeggen. Dan zitten we vanzelf dus met dat kind, dat nog wel die herinneringen heeft, maar niet in staat is ze zodanig te uiten dat ze, laten we het maar noemen, au serieuz genomen moeten worden. Mensen zeggen dan wel - dat kind fantaseert - ja, maar aan die fantasie en aan de smaak van het kind, vooral ten opzichte van de met de fantasie in verband staande objecten en zo, daar zit vaak nog achter, de kennis van een vorig bestaan. Nu is deze kennis, daar moeten we het met elkaar over eens worden, een zuiver geestelijke kwestie. Zij spreekt niet psychisch omdat de psyché een samengesteld iets is, waar de geest uiteindelijk maar één component van uitmaakt, tenminste zoals dat van de stof uit benaderd wordt. Nu wordt echter het verstand, de hersenen, waarin deze herinneringen van de geest zich uiten, slechts zeer vaag vastgelegd. Het is net als met een droom, die vergeet je vaak ook heel gauw. Zo gaat het ook met een vroeger leven, soms onthoud je er een bepaalde phase van, maar een totale herinnering - het is net als met een droom, dat vervluchtigd, dat nemen de hersens niet op, dat is geen activiteit, en wordt als zodanig niet gemakkelijk geregistreerd. Nu komt er een overstelpende hoeveelheid nieuwe indrukken. Neem nu het kind in het begin, het is oorspronkelijk een wezentje dat niet eens een sterk onderscheid maakt tussen de wereld en ik. En wanneer het dan onderscheid gaat maken, dan stelt het de hele wereld als een activiteit ten opzichte van het eigen ik je voor. Dat betekent dat het een hele hoop praktische problemen en ervaringen te verwerken zijn. En nou nemen deze natuurlijk de hersenen in beslag, die hersenen worden volgepompt met impulsen, prikkels, waarnemingen, conclusies etc. ofschoon conclusies veelal denkpatronen zijn en niet feitpatronen, dus feitelijk vastgelegde beelden en gedachten. Het resultaat is, dat de hersenen zodanig overbelast zijn, dat zij niet zelfs in staat zijn het totaal van het in de hersenen aanwezige, herinneringsmateriaal aan het oppervlak van het bewustzijn te doen voortbestaan. Het onderbewustzijn van de mens of het onbewuste misschien nog beter van de mens, kunnen we rekenen aanwezig te zijn van ongeveer de leeftijd van 12 tot 14 maanden af reeds. Nu heb ik hier nog niet gerefereerd aan de prenatale herinneringen, dus de periode van wording die gedeeltelijk ook worden vastgelegd lichamelijk, maar dit is een kwestie die niet de hersenen zozeer, als wel het zenuwstelsel op zichzelf betreft, ook interne secreties vaak. Nu heeft U dus dat beeld, U krijgt een voortdurende overstelpende invloed van gedachten, deze zijn voor U van het grootste belang, U kunt zonder dat niet leven, Uw hele leven bestaat uit het bewustzijn van deze wereld. Elk terugzoeken, dat gebeurt bij normale bewustzijns-toestand, moet dus ontaarden in een droom, waarbij nooit voor de feitelijke juistheid van de geponeerde stelling omtrent voortbestaan sprake kan zijn.

De mens heeft dit ook niet nodig, want wanneer U zoudt weten wat U vroeger geweest bent, dan zoudt U misschien geneigd zijn, om alle zuiver persoonlijke en dus niet universele ervaringen van het voortbestaan toe te passen op het huidige en daarmee zoudt U het ervaringspatroon van het vorige leven alleen maar weer herhalen in de vorm door omstandigheden lichtelijk gewijzigd. Daar zoudt U niet beter en niet wijzer op worden. Dus daarom herinner je daar heel weinig van. Maar er is natuurlijk wel een mogelijkheid omdat te realiseren, dat de vroeger bestaan hebt, maar dan moeten we een verschil maken, tussen twee geheugenvormen, want het lichaam heeft ook een continuïteit. Uw lichaam is gegroeid uit een vorig lichaam en dat vorig lichaam is ook weer uit een vorig lichaam voortgesprongen, etc. Wanneer we nu iemand, b.v. langs hypnotische weg, brengen in een toestand van trance, bij voorkeur dieptrance, waarbij dus de bewustzijnsdrempel zodanig omhoog gebracht wordt, dat elk uiterlijk ervaren wordt uitgeschakeld, dat verder, een groot gedeelte van het bewuste en onbewuste weten mede ook nog onderdrukt kan worden, primaire waarden blijven voortbestaan, is het mogelijk om de incarnatie terug te vervolgen, maar raken wij dan niet de geest, maar nemen we de psyche als geheel, dan zullen wij zeer waarschijnlijk zien, dat in de eerste plaats het nataal patroon wordt vervolgd, dus de geboorte, de geschiedenis van de moeder en misschien ook van de vader er bij verwerkt, soms zelfs sterk de vader, het ligt er aan, hoe de geestelijke instelling ten opzichte daarvan is, plus de voortplanting van eigenschappen. En zo kunnen we dan soms drie à vier geslachten teruggaan, waarbij elk leven, als een betrekkelijk nauwkeurige herinnering, vooral wat leven en eigenschappen-vormende hoofdgebeurtenissen betreft, lichamelijk aanwezig is. Kunnen wij ook dit uitschakelen, dan komen wij in een toestand waar droombeelden worden geproduceerd. Maar deze droombeelden blijken dan vaak zeer onsamenhangend, maar historisch, vooral in details, opmerkelijk juist te zijn. Hier hebben wij te maken met flarden van een vroegere incarnatie. Waar deze incarnatie echter geestelijk niet gewaardeerd wordt als een geheel van daden, handelingen en gebeurtenissen, maar als een gedeelte van wat zal ik zeggen - als een emotie - een leven wordt gezien als een voortdurende reeks van emoties. En omdat je die emoties herinnert, zou door associatie het sterk emotie veroorzakend beeld, vanuit de geest kunnen worden gereproduceerd, maar niet in een volkomen feitelijke samenhang, met alle andere gebeurtenissen. Daardoor is het zeer moeilijk om de juiste vroegere incarnatie, in stoffelijke toestand terug te vinden. Zijn wij in de geest, dan blijkt dat vroegere incarnaties grotendeels kunnen worden teruggevonden, maar zeker niet volledig. Alleen datgene wat als beleving op onze persoonlijkheid een heel sterk stempel heeft gedrukt, blijft bewaard. En dat stempel, dat nemen we natuurlijk toch mee. Elk mens heeft op zijn beurt last van vooroordelen, van stoffelijk haast niet verklaarbare neigingen enz. Dit zijn dan problemen, van de psyche, die soms een beschouwer, zelfs een deskundig beschouwer, voor grote raadselen stelt. In dergelijke gevallen, kan er zeker sprake van zijn, dat deze problemen uit vroegere incarnaties voortkwamen, en nu tot uiting komen, waartegen de eenmaal door een vorig leven geconditioneerde emotionele toestand van de geest, en de huidige toestand, een zodanige tegenspraak bestaat, dat het conflict zich, soms zelfs merkbaar stoffelijk, uit. En wat dat betreft zult U mij misschien toegeven, waarde vriend, dat het wel goed is, dat je zo niet alles precies weet van een vorig bestaan. Want zou je er alles van weten, dan zou het aantal conflicten toenemen en de mogelijkheid, tot nieuwe beleving en bewustwording, mijns inziens, toch wel sterk verminderd worden. En nu zeg ik niet, dat wat ik hier vertel, het Evangelie is hoor, maar dat hebben we zo, met bezien en bestuderen en ervaren voor onszelf gedestelleerd, hoofdzakelijk uit ons eigen bestaan plus datgene wat we in anderen van ons eigen bestaantje konden herkennen. Dus uit de overeenkomsten komen tot deze conclusies, die, dat geef ik toe, voor ongeveer 50% nog altijd uit theoriën bestaat. Als daarop nog wat te zeggen valt, dan zegt U het maar.

x Hangt de herinnering samen met vocht in de hersenen.

- Die herinnering is niet overal gelijkmatig geplaatst, en daarom ook niet overal vanuit het gelijke standpunt te benaderen. Het is namelijk zo, dat zoals U zich waarschijnlijk realiseert, het oorspronkelijk herinneringsvermogen van zuiverstoffelijke aard zich hoofdzakelijk bindt aan de samenstelling der chromosomen, waarbij we dus het sex-bepalend chromosoom buiten beschouwing laten, en zowel voor mannelijk als vrouwelijk deel krijgen een 26tal, als ik me niet vergis, chromosomen, die bepaalde eigenschappen uiteten maar ook bepaalde kennis, dus kenvermogens in zich dragen. Wanneer we nu te maken krijgen met de opbouw, dan komen we vanzelf tot een sterkere uiting van herinneringsvermogen in sommige delen van het lichaam, en wel daar, waar de chromosoom speciaal bepalend wordt, die het sterkst een herinneringsbeeld draagt. Het kan dus inderdaad zetelen in het hersenvocht, het kan in andere gevallen, b.v. zich ook zeer sterk in het zenuwstelsel zelf, bijzonder zonnevlecht, tonen, het kan in bepaalde gevallen zelfs zeten bij gal, lever en milt, dat is heel eigenaardig, maar ik geef onmiddellijk toe, dat de herroeping daarvan, wel het eenvoudigste wordt, wanneer wij te maken hebben met een persoon, waarin deze herinnering, dus deze stoffelijke wordingsherinnering eigenlijk, werd vastgelegd, in dat deel van het wezen, dat onmiddellijk met de hersenen in verband staat. Du, bij voorkeur zenuwstelsel ook wel hersenvocht. In enkele gevallen krijgen we te maken met eigenaardigheden en dat zien we vooral wanneer de vorming van de hersenen, en wel speciaal van de hersenslobben, achterhoofdslobbe, wanneer die hierdoor beïnvloed worden, want dan krijgen we daaruit een eigenaardig dubbel reactievermogen, waardoor de persoon, soms herinneringen heeft, die niet zijn eigen zijn, maar die wel erfelijk verklaard kunnen worden, en dan komt dat naar voren, in een associatie met het nu bestaande, dus dan wordt gereageerd op een gelijke toestand, die in het voorgeslacht heeft bestaan en daardoor wordt haast instinctief de houding tegenover de nu bestaande toestand, geredigeerd. Nou ik heb geprobeerd het zo duidelijk te zeggen als ik het kan. Ik hoop dat het goed is.

x Kan dit op elke leeftijd plaatsvinden?

- De herinnering? Als ze stoffelijk is blijft ze continu in U aanwezig ja. Maar ze komt eigenaardig genoeg vaak het sterkst tot uiting, kan dus het gemakkelijkst naar voren komen in de puberteitsjaren of de overgangsjaren, en waarschijnlijk staat dat in verband met de speciale toestand waarin het lichaam zich gedurende die periode bevindt. Maar het blijft aanwezig., is niet wat uitgeblust wordt of wat op gaat komen. Dus de potentie is er altijd. En wat hebben we nog meer uit de doeken te doen?

x Zoudt U iets kunnen vertellen over de Heilige Graal?

- De Heilige Graal is het symbool eigenlijk dat wij evenzeer vinden bij de Steen der Wijzen. Maar de graal tranponeert dit via Keltische voorstellingen overigens naar het Christendom. De Graal op zichzelf is de levenskracht en het is heel begrijpelijk dat deze onmiddellijk met het bloed van Jezus wordt verenzelvigd of met de Avondsmaalbeker. Echter, opvallend is wel, dat de geschiedenis, die er mee verbonden is, kentekenend is voor de mens. Want let U op, degene die de Graal gaat zoeken kan niet zonder meer het Graalkasteel vinden, die is alleen te vinden voor wie aan bepaalde voorwaarden voldoet. U zult begrijpen dat hier dus wordt aangegeven, de toestand van eenvoud, en van goede gezindheid, die noodzakelijk is, wil men kunnen komen tot een werkelijk beschouwen van Het Leven. Maar de meeste mensen die geconfronteerd worden met het leven, die zijn zo gebonden met de gebruiken en gewoonten van hun omgeving, dat ze net als diegene die de graal zocht, de vraag niet stellen die ze zouden moeten stellen, dat durven ze niet. Dan is de kans voorbijgegaan, en dan zouden ze eigenlijk nooit meer terug mogen keren. Maar wanneer we dan uittrekken, dan hebben we toch iets vreemds, een kracht ~~in~~ die ons blijft drijven. We realiseren ons wat er gaan is en zouden graag goed willen maken. We zouden dit gemis in onszelve als het ware, willen breken, we zouden er nieuws voor in de plaats willen zetten. Vaf dat moment gaan we duizenderlei avon-

turen tegemoet, want we zoeken steeds, elk nieuw probleem vallen we aan. Elke keer dat we denken er is gevaar voor onszelf of voor een andere, gaan we op de bres staan, in de hoop dat we daardoor dichterbij komen. En dan komt er een moment dat we de Graal toch benaderen; dat ware door toverij, waar we onszelve zo'n toestand geschapen hebben dat we niet meer gelijk zijn aan degenen die we eerst waren. En dan kan je naar binnengaan, dan kun je de vraag stellen en het antwoord daarop is, dat je vanaf dat moment de holder bent van het geheim van het leven. Begrijpt U, dat is eigenlijk de achtergrond van de Graal. En nu zit deze Graal weer onmiddellijk verknoopt, met Keltische overleveringen en verhalen en deze zijn weer gedeeltelijk van Atlantische, geen atlantische hoor, Atlantische oorsprong. Altelant was zoals U misschien weet, het grote gebied, dat zich uitstreckte, van laten we zeggen ongeveer Glasgow, iets zuidelijker, tot Jutland. Hier was indertijd een vruchtbare vallei, waar naast wat Friezen, die er al waren dus, en wat Saksen, vooral ook Kelten, Indo-Germaanse Kelten, met enkele van hun broederstammen leefden, ook Kimbren natuurlijk, er waren een hele hoop meer, maar daar was namelijk een bepaald offergebruik reeds ver voor het Christendom, waarbij de deelnemers aan het offer, wijn en brood gebruikten. Er werd daar ook een bloedoffer gebracht, en dat bloedoffer werd in de kelk, waaruit ieder uit gedronken had opgevangen.

(gedeeltelijk niet opgenomen, wegens band ~~ver~~wisselen).

De mens was niet, behalve de priester gerechtigd om het bloed te nuttigen. Hij was nog niet ingewijd en kon het leven als zodanig nog niet aan, nog niet accepteren maar hij kon wel nuttigen de lagere vorm daarvan, d.w.z. wat de natuur had voortgebracht, dat was voor hem acceptabel, en hij kon zich tekenen met de levende kracht en daardoor in verbinding zijn met de levende kracht waardoor het lijden van het offerdier tot verdienste werd, van degene die aan het offer deel had. U begrijpt dat dat heel mooi bij elkaar past. En vandaar ook dat de Graalslegende, zoals wij b.v. in Frankrijk ~~ziet~~ op zien duiken en ook in Duitsland, een zeer sterke binding heeft met deze Oud-Keltische, misschien ook met de Oud-Keltische-Germaanse legenden en gebruiken. Wanneer we echter de Graallegende ^{gaan} zien, zoals ze ook bestaat in b.v. Hongarije, Roemenie en Griekenland, dan komt er een andere element in. Dan komt er een element in, van ook weer de Steen der Wijzen, of de Put en dan wordt het een zoektocht, waarbij men drie-maal zichzelf vernietigen moet, terwille van het leven, en dan eerst kan men de graal benaderen. Al het andere wat er om heen is, U weet hoe dat gaat, de een voegt er wat bij en de andere voegt er wat bij, en die graalslegenden zijn dan ook in hun verschillende vormen natuurlijk sterk onderhevig geweest aan de Christelijke vorming. We vinden soortgelijke legenden ook nog wel b.v. wanneer wij spreken over het roken van quanjin in China, ook hier staat idt voor levenskracht, maar gezien de eenvoudige constructie van de geloof- en godenleer bij de Chinezen, krijgen we daar een wat lichtere vorm opgediend, meer wonderen en minder achtergrond. Nu zouden we die graallegenden overal na kunnen gaan, uiteindelijk nietwaar, bij de Indianen, die grote held, hoe heet die ook weer, nietwaar, de verschillende Manitoes afgaat om te zoeken naar de ster, die zijn moeder en zusters zal bevrijden. Daar hebben we ook weer hetzelfde symbool. De ster is een levensduur, en wat dat betreft vind ik het einde daar ook zeer treffend, want wanneer de broeder eindelijk het vuur gevonden heeft, ziet hij nog wel kans om zijn moeder en zusters daar mee aan te raken, maar dan vliegen ze allemaal de lucht ~~in~~ en dan worden ze allemaal tot sterren, wat zij passen niet meer op de aarde en dat gold ~~is~~ dan voor een groep, die ligt in de Pleaden. Zo nu heb ik er iets over verteld. Wat ik er niet over verteld heb, en U wilt dat weten, brengt dat dan nog naar voren, dan kan ik daar misschien ook nog wat over zeggen.

x Ik begrijp hieruit, dat het niet erg waarschijnlijk is, dat de Graal, meer dan symbolisch op de wereld ergens opgeboren is?

- Dat de Graal, meer dan symbolisch opgeborgen is, is inderdaad niet waar. Er bestaat wel een Avondsmaalbeker, en die is inderdaad nog wel stoffelijk aanwezig, voor de echtheid echter durf ik niet in te staan, maar hij bestaat al heel wat jaren, ik geloof in 370 is hij voor de eerste maal komem opduiken. Dat is al een aardig tijdje, maar die is niet identiek met "De Graal". Vergis U niet. Dat heeft men misschien later wel geprobeerd te vereenzelvigen maar dat is niet waar. Wat dat betreft is het net als met de Ark Noach. Die is ook niet meer in feite aanwezig. Men zoekt er nou wel naar, maar datgene wat men zu zoekt, zal met niet vinden. Maar toch zal men wel een aanwijzing vinden, dat de Ark Noach nog wat anders is geweest dan er zo oppervlakkig in de Bijbel staat. Want als ze goed zoeken, dan kunnen ze nog waarschijnlijk vinden, fundamente van een bouwwerk, dat eigenaardig genoeg precies de maten aantoot, die er voor de ark werden gegeven, maar dat zijn weer andere dingen en dan zou ik de boel afleiden, en dat is niet de bedoeling. Maar er is inderdaad een Avondsmaalbeker. Er zijn zoveel relieken, er zijn 3 Heilige Rokken, en er zijn ook 5 Zweetdoeken van Veronica, en dan nog niet te spreken van de splinters van het Heilige Kruis, want daar kan je een heel bos van maken, nietwaar, de spijkers en nagelen die over zijn gebleven, daar kan je een ijzerhandel mee opzetten. Dus laten we daarmee altijd even voorzichtig zijn, wanneer we die relieken authentiek noemen.

x Worden er spoedig grote vondsten gedaan?

- Binnen een jaar of drie, dan krijgen we wel een behoorlijke kluif, dan komt er zo iets van de oorspronkelijke Ark des Verbonds te voorschijn. Men is nu zover, die bergplaats zal men binnenkort wel openen. En wanneer dat gebeurt, dan worden meteen nog een paar oude Profetiën vervuld ook. Maar ik ben niet gerechtigd hier een handleiding te geven voor het opsoren van zulke dingen, want dat is een kwestie, dat moet ik eerst altijd vragen aan mijn superieur, ik heb ook een baas, d.w.z. ik heb iemand, daar weet ik zo zeker van, dat hij wijzer is dan ik, dat wanneer ik zelf niet zeker weet of het goed is, dan ga ik het daar maag vragen, in de hoop dat ik het eens zal begrijpen, waarom nu wel dit en niet dat mag, en dan zal ik vanzelf ook besluiten kunnen nemen, en tegen de tijd, dat ik zover ben, dan praat ik misschien niet zelf meer, dan stuur ik ook anderen. Wat hebben we nog meer? Nu dan zullen we het woord overgeven aan de laatste spreker, die voor U de avond zal besluiten. Goeden avond.

- - - - -

Goedenavond vrienden,

Wij gaan thans de bijeenkomst besluiten met het schone woord. Ik wijs U er nogmaals op, dat wij niet pretenderen, hiermede arbeid van literaire waarde te leveren, maar wel trachten, in klank en rythme een zekere stemming te vangen. Mag ik U verzoeken mij vijf of zeven woorden te noemen, die in dit geheel verwerkt kunnen worden?

LEVENSPAN - HARMONIE - ARBEID - OVERGANG - OPOFFERING.

Dan kunnen we zeggen, dat een harmonisch levensplan, slechts gebaseerd kan worden op opoffering, en vol vertrouwen leiden tot een overgan naar groter bewustzijn. Is dit voor U acceptabel?

Levensplan, ik heb de levenslijnen uitgelegd en terechtgeschikt, ik heb gewogen en gewikt alle waarden, ik heb gelegd mijn levensplan, en ziet, het wil ontaarden in anarchie, waar blijft de harmonie der eeuwigheid, waar de gebondenheid, die mij van tijd bevrijd, op doet gaan in eeuwig zijn, waar de kracht, die sterkend, voort doet bouwen, aan wereld en waarden van eeuwigheid, die mij geeft het vertrouwen, dat mijn weg tot zekerheid toeleidt. Hoe kan ik een levensplan ontwerpen, terwijl ook De Eeuwige wetten legt? Hoe kan ik zelf mijn weg bepalen, wanneer steeds

weer het eeuwig recht verstoord de lijnen van mijn denken, verwerpt gedachten en een plan, hoe kan ik dan, mijzelf schenken aan de schepping, vrouw of man of welke vorm ook zij. Wonderlijk getwijnd lopen de draden des levens, en ik zie er geen richting, geen lijnen en plan, hoe kan mij de Schepper een Eeuwigheid geven, wanneer komt de overgang van streven tot vervulling en rust. Toch in al mijn streven, mijn zoeken en denken, is het soms of een eeuwige kracht mij kust, en voor een ogenblik ben ik zeker, vertrouwendop de volle macht, die eens ontplooiën zal mijn wezen, bestemd in aard en tijd en kracht. Dan wil ik aan mijn God geloven, aan levensplan en levensdoel, dan laat ik voor een tijd mij leiden niet door het denken doch door het gevoel, door de kracht die in mij leeft, en vertrouw ik dat mijn wezen opwaarts streeft tot ongekende hoogten. Hoe kan men komen tot een overgang, die dit alles mogelijk maakt, die de ketenen der rede vooral, die ons binden, zo zwaar en sterk, slaakt. Hoe kan ik voltooiën een levenswerk, van stoffelijk aards belang, en vinden toch een Eeuwigheid. Hoe kan ik bang voor vele dingen, harmonie der oneindigheid vervullen. Ik ben niets, ik ben niets en nietigheid, mijn levensplan heeft er geen kracht, mijn denken dat verglijdt, ik weet zelfs niet waar heen. Een ding slechts rest mij, een ding alleen, geloof en vertrouwen, op God, die mij steunt. Durven bouwen op Zijn Woord, ook al heb ik zelve het Woord noch nimmer klaar gehoord. Wanneer is niet geloven kan geeft het leven mij geen doel, en daarom komt de overgang, al ben ik ook een leven lang vervreemd geweest, van levenskracht en ware harmonie, Wanneer ik verder leef ook in de dood, aanvaard ik God, als redding uit mijn nood, waar ik geen andere uitweg zie, en dan, dan wordt het licht in 't leven, ik weet niet welke wondere mocht mij plotseling leidt langs schone dreven, ik weet niet vanwaar het mij werd gebracht, deze vreugde in het leven en in geluk beseffend ga ik verder, overwonnen door het lot en nu ook overwinnend weer mijzelf, maar zegevieren doet slechts God, Zo vind, ik de gang der dagen, des levens wonder grote kracht, dat is het enige dat mij kan schragen, mijn ik, 't is niets, dan slechts een deel, van Hem, die mij tot aan zijn bracht.

En daarmee vrienden neem ik afscheid van U. Ik geef nu het medium vrij, en wens U nog verder een aangename avond en een gezegende nachtrust.